

Pulzus és selyemzsinór

„Mindennap el kell foglalni valamit...” – mondta a komédiaírótlól tragédiaszerzővé lehengerbucskázott kortársunk, Cs. I. Tán nem pontos az idézet. Shakespeare-től hosszú szövegeket lehet citálni egybefüggően. De nem egybefüggőből nem tudok. Vagy mégis lenne összefüggés?

„Mindennap... valamit!” Nem lepett meg hát, hogy az elnökök után most elővezettettek a fő- és felelős szerkesztők.

A kulturális államtitkár-helyettes úr azt mondja: „emberként, kultúremberként és állampolgárként tiltakozik” a Stúdió és a Gondolat-Jel műsoraik ellen. (Három szerep keres egy szerzőt? Vagy már meg is találta!)

Fekete György azt mondja: mi, itt a Gondolat-Jelnél nem tartjuk rajta a kezünket a magyar kultúra útjában. Elgondolkodtató állítás. Vizsgálható anatómiailag (hol keressük?), szakmailag (megtaláljuk-e?) és etikailag (vajon felelősségteljesen tapogattuk-e?).

Az államtitkár-helyettes úr úgy véli: csak egyfelé és rossz irányba tapogatózunk, ezért ő „nem is vesz részt a műsorban”. Fájlatjuk. Mert úgy véljük: nem rossz a társaság, akikkel egybekeveredhetett volna. Az elmúlt három évben társunk volt a beszélgetésben például *Katona Tamás*, *Kodolányi Gyula*, *Raffay Ernő*, *Salamon Konrád* mellett *Teller Ede*, *Schöpfli Gyula*, *Sárközi Mátyás*, *Czigány Loránt*, *Szöcs Géza* és *Kurtzvej Wajda*, *Woody Allen*, *Kurt Vonnegut*, *Maurice Béjart*, *Hans Magnus Enzensberger*, *Milos Forman*, *Menzel* és sorolhatnám. Nem szégyellnivaló névsor. (Ha nem is mindenki magyar benne.) Azt mondja az államtitkár-helyettes úr: nem

keressük a pulzust, műsorunk „struktúrája nem fedi le azt, ami a magyar kultúrában történik”. Hogy mit fedünk le és hogyan: ez lehet vitakérdés. Ami tény: megszólalt nálunk az elmúlt három évben *Mándy Iván*, *Szántó Piroska* és *Vas István*, *Cseh Tamás* és *Bereményi, Jancsó és Hernádi, Nemes Nagy Ágnes*, *Eörsi, Nádas, Kosáry Domokos*, *Glatz Ferenc*, *Esterházy*, *Mészöly*, *Szabó István*, *Konrád*, *Nyíri Tamás*, *Németh G. Béla*, *Poszler György* és sorolhatnám (plussz több száz név). Nem rossz lista. Lehet, hogy nem velük „történik” a magyar kultúra? Csak általuk?

Húzza ki, államtitkár-helyettes úr, a fentiek közül a méltatlanokat! Akiket ön funkcionáriusként nem vállalhat.

Fekete György nyilatkozatában műsorunkat „kulturális híradónak” nevezi. Ez tévedés. A Gondolat-Jel: hetilap. A „híradó” – más. Van ilyen is. A Rádióban minden főszerkesztőség foglalkozik kultúrával. És azokon belül sok-sok műsor. Közöttük „híradó” jellegű is.

Ha a kultúrát egyetemesen értelmezzük, és miért ne tehetnénk (ez még nem politikai hiba), – elmondhatjuk: a rádió hierarchikusan és a műsorok természetének megfelelően foglalkozik vele minden műfajban.

Amíg a kultúra úgy jelenik meg, mint hír („megnyílt”, „kiadták”, „bemutatták”) – addig nincs vele gond.

Amíg úgy jelenik meg, mint kis színes („Hogy tetszik lenni, drága művésznő?”, „Hogy fér össze a horgászat és a színészet?”, „Mit érzett akkor, amikor...”) – semmi baj vele. Amikor úgy jelenik meg a kultúra, mint közérzet, magatartás, vélemény, morál: akkor jön a vita a pulzusról meg a lefedésről.

Magyarán: az értékről. S engedje tisztelettel megjegyznem: Ön sem lehet az érték meghatározásában orákulum. Államigazgatási zsinórmérce.

Mert azt gondolom: az egyik közérzet ilyen, a másik olyan. Az egyik magatartás, világlátás ilyen, a másik másilyen. De önmagában nem rosszabb ez vagy az. Jobbnak, rosszabbnak legfeljebb politikailag lehet minősíteni. Megtanultuk 45 év alatt. Ha én Mándy vagy Nemes Nagy Ágnest szeretem jobban, más Csoórit vagy Fekete Gyulát – ez nem bűn, sőt: nem is hiba. S lehet egyszerre két ütőér is, két kézen, egy testen. Attól a vérkör még egy.

Államtitkár-helyettes úr azt is elmondja: „esküöm arról szól, hogy nem folytatok politikai természetű munkát”. Ez jó hír. És el is várható. Hiszen ön köztisztviselő. Esküjét talán épp a köztársasági elnök úr kezébe tette le. (Nem tudom, csak így képzelem.) S az elnök úr szintén esküt tett.

És itt kanyarodom vissza egy korábbi bekezdésre. Hogy egy művész vagy államtitkár megszólal-e egy műsorban: eldönteni szíve joga. De épp mostában olvasom-hallom-látom, hogy egy másik művész nem hajlandó Göncz Árpád kezéből átvenni az önké miniszteriuma által javasolt kitüntetést. Ez igen kínos. Pedig itt valószínűleg mindenki felesküdt. Ugyanarra. A köztársasági elnök úr, a miniszter úr, az államtitkár-helyettes úr. Csak épp mégis közbeszól a politika. És ettől minden olyan savanyúzságú lesz, kellemetlen, légszomjas, aritmias pulzusú. Elvész a zsinórmérték. Marad a selyemzsinór?

Bölcs István,

a Gondolat-Jel felelős szerkesztője